

Institucionální zabezpečení péče o životní prostředí

BPR_ENEK Environmentální ekonomie

Ing. Dominika Tóthová
d.tothova@mail.muni.cz
podzim 2016

Institucionální zabezpečení v ČR

= nezbytný předpoklad realizace příslušných koncepčních záměrů, dodržování platné legislativy a obecného fungování dané činnosti formou správních rozhodnutí

- Orgány státní správy
  - Veřejné neziskové organizace
- Orgány místní správy
- Nevládní neziskové organizace

Orgány ochrany přírody dle zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny

- obecní úřady,
- pověřené obecní úřady,
- obecní úřady obcí s rozšířenou působností,
- krajské úřady,
- správy národních parků a chráněných krajinných oblastí,
- Česká inspekce životního prostředí,
- Ministerstvo životního prostředí,
- újezdní úřady, Ministerstvo obrany.

Ministerstvo životního prostředí

- zřízeno 19. prosince 1989 zákonem ČNR č. 173/1989 Sb. k 1. lednu 1990
- Ústřední orgán státní správy pro:
  - ochranu přirozené akumulace vod
  - ochranu vodních zdrojů a ochranu jakosti podzemních a povrchových vod
  - ochranu ovzduší
  - ochranu přírody a krajiny
  - ochranu zemědělského půdního fondu
  - výkon státní geologické služby
  - ochranu horninového prostředí, včetně ochrany nerostných zdrojů a podzemních vod
  - geologické práce a ekologický dohled nad těžbou
  - odpadové hospodářství
  - posuzování vlivů činností a jejich důsledků na životní prostředí, včetně těch, které přesahují hranice státu
  - myslivost, rybářství a lesní hospodářství v národních parcích
  - státní ekologickou politiku.
- Současný ministr?

Česká inspekce životního prostředí

- zřízena v roce 1991 zákonem č. 282/1991 Sb. o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesů
- Česká inspekce životního prostředí vykonává svou činnost v pěti oblastech: **ochrana přírody, ochrana ovzduší, odpadové hospodářství, ochrana lesa, ochrana vod.**
- Činnosti:
  - dozírá na dodržování právních předpisů na ochranu životního prostředí,
  - provádí inspekce - kontroly,
  - ukládá opatření k nápravě zjištěných nedostatků,
  - ukládá sankční opatření za nedodržování zákonů životního prostředí,
  - kontroluje obchod a nakládání s ohroženými druhy živočichů, rostlin a výrobků z nich (nelegálně získané jedince a předměty odebrává),
  - omezuje, případně zastavuje provozy, pokud vážně ohrožují životní prostředí,
  - podílí se na řešení starých ekologických zátěží,
  - řeší podněty občanů i právnických osob,
  - poskytuje informace na základě žádostí ve smyslu platných zákonů,
  - informuje veřejnost i sdělovací prostředky a orgány státní správy o údajích o životním prostředí, které získává při inspekční činnosti,
  - vypracovává stanoviska pro jiné orgány státní správy,
  - podílí se na řešení havárií v oblasti životního prostředí,
  - spolupracuje s inspekčními orgány zemí Evropské unie a sítí inspekčních orgánů EU (tzv. IMPEL),
  - stanovuje poplatky za vypouštění odpadních vod a odběr podzemních vod.

Správy NP a CHKO

- vydávají souhlasy (např. k vyhrazení míst ke zneškodňování odpadů, k táboření a rozdělování ohňů, k vjezdu motorových vozidel, pro pořádání hromadných, např. sportovních akcí, pro provozování horolezectví, jízdy na kole, k vyznačení cest, výkon práva myslivosti a rybářství)
- vydávají opatření obecné povahy (návštěvní řád, omezení nebo zákazů vstupu)
- povolují výjimky ze zákazů
- vydávají závazné stanovisko potřebné k ohlášení stavby, vydání územního rozhodnutí, územního souhlasu, stavebního povolení, rozhodnutí o změně užívání stavby, kolaudačního souhlasu
- oprávněny k vydání nařízení pro obvod své působnosti
- plní zároveň úkoly odborných organizací ochrany přírody ve svých územních obvodech. Přitom zejména provádějí potřebné inventarizační přírodovědné průzkumy, dokumentaci a šetření v ochraně přírody, spolupracují s výzkumnými a vědeckými pracovišti, zajišťují strážní, informační a kulturně výchovnou činnost. Správy dále zajišťují péči o zvláště chráněná území ve své územní působnosti.
- navrhují plány péče o národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, národní přírodní památky a jejich ochranná pásma

Újezdni úřady, Ministerstvo obrany

- Újezdni úřady:
  - na území vojenských újezdů státní správy v ochraně přírody a krajiny újezdni úřady v rozsahu působnosti obecních úřadů, pověřených obecních úřadů, obcí s rozšířenou působností, orgánů krajů a správ, není-li k ní příslušné Ministerstvo obrany.
- Ministerstvo obrany:
  - zpracovává ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí prognózy, koncepce a strategie ochrany přírody,
  - zajišťuje zpracování a schvaluje plány péče o přírodní rezervace a přírodní památky a jejich ochranná pásma a zajišťuje jejich realizaci ve spolupráci s újezdními úřady
  - vykonává státní dozor v ochraně přírody a krajiny
  - vydává stanoviska k územně plánovací dokumentaci jako dotčený orgán ochrany přírody z hlediska své působnosti

Krajské úřady

- zpracovávají ve spolupráci s MŽP prognózy, koncepce a strategie ochrany přírody ve své územní působnosti
- mohou vydávat nařízení o zřízení nebo zrušení přírodních rezervací, přírodních památek podle nebo jejich ochranných pásem
- vymezují a hodnotí regionální systém ekologické stability
- zajišťují péči o EVL, označují EVL a vydávají závazná stanoviska k zásahům
- vydávají závazná stanoviska, povolují výjimky ze zákazů, vydávají souhlasy k činnostem a zásahům, vydávají opatření obecné povahy, ukládají podmínky pro výkon činností, spolupracují s MŽP a dalšími správními úřady a orgány

A ostatní orgány státní správy

- Obecní úřady obcí s rozšířenou působností
- Pověřené obecní úřady
- Obecní úřady
  - Dle zákona č. 114/1992 Sb.

Veřejné neziskové organizace OS a PO MŽP

Organizační složky, příspěvkové organizace MŽP

Název	Právní forma	Rok založení	Okres
Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky	OSS	1995	Praha
Česká geologická služba - Geofond	OSS	1975	Praha
Česká inspekce životního prostředí	OSS	1991	Praha
Správa Národního parku České Švýcarsko	OSS	2000	Děčín
CENIA, česká informační agentura pro životní prostředí	PO	1992	Praha
Česká geologická služba	PO	1972	Praha
Český hydrometeorologický ústav	PO	1982	Praha
Správa jeskyní České republiky	PO	2006	Praha
Správa Křikonošského národního parku Vrchlabí	PO	1973	Trutnov
Správa Národního parku a chráněné krajinné oblasti Šumava	PO	1991	Prácheň
Správa Národního parku Podyjí	PO	1991	Znojmo
Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví Příbram	PO	1977	Praha
Výzkumný ústav vodohospodářský T.G.M.	PO	1972	Praha

Veřejné neziskové organizace krajů, měst a obcí

- Zoologické a botanické zahrady

Název	Právní forma	Rok založení	Okres
Botanická zahrada hl.m.Prahy	PO	1981	Praha
Botanická zahrada Liberec	PO	1973	Liberec
Botanická zahrada Teplice	PO	2002	Teplice
Podkráňohorský zoopark Chomutov	PO	1988	Chomutov
ZOO a botanická zahrada města Písně	PO	1981	Písně
ZOO a zámek Zlín-Lešná	PO	1981	Zlín
ZOO Děčín	PO	1973	Děčín
ZOO Hedonin	PO	1992	Hodonín
ZOO Jihlava	PO	1982	Jihlava
ZOO Liberec	PO	1973	Liberec
ZOO města Brna	PO	1973	Brno
ZOO Ohrada Hluboká nad Vltavou	PO	1974	České Budějovice
ZOO Olomouc,Sv.Kopeček	PO	1984	Olomouc
ZOO Ostrava	PO	1984	Ostrava
ZOO Praha-Troja	PO	1973	Praha
ZOO Ústí nad Labem	PO	1991	Ústí nad Labem
Zoopark Vyškov	PO	1991	Vyškov

- Lesní správy, městské lesy, městské zeleně
- Technické služby

Veřejné neziskové organizace Státní podniky

- Lesy České republiky
- Povodí vod České republiky

Název	Právní forma	Rok založení	Okres
Povodí Moravy	SP	2001	Brno
Povodí Odry	SP	2001	Ostrava
Povodí Vltavy	SP	2001	Praha
Povodí Labe	SP	2001	Hradec Králové
Povodí Ohře	SP	2001	Chomutov

Nevládní neziskové organizace Oblasti působnosti

- environmentální vzdělávání, výchova a osvěta,
- ochrana přírody a krajiny a to buď obecně nebo konkrétně zaměřená ochrana biodiverzity, zvířat a vodních toků, péče o chráněná území a lesní hospodářství,
- zapojení veřejnosti, budování komunit a podpora Místní Agendy 21,
- ochrana místního přírodního a kulturního dědictví,
- doprava a cyklostezky,
- ekologické poradenství,
- a jiné, např. ochrana zeleně a ovzduší, energetika, venkov či ekoturistika.

Nevládní neziskové organizace Role v oblasti ŽP

- poskytují environmentálního vzdělávání, výchovu a osvětu
- poskytují informace v oblasti ŽP
- chrání přírodu a krajinu
- věda a výzkum
- zastupují zájmy a názory občanů
- ovlivňují veřejnou politiku
- upozorňují na problémy ŽP

Nevládní neziskové organizace v ČR

Český svaz ochránců přírody

- www.csop.cz
- založen 1979
- celostátní působnost
- posláním je ochrana a obnova přírodního dědictví, ekologická výchova a podpora trvale udržitelného života
- cca 7500 členů
- časopis Krása našeho domova

Nevládní neziskové organizace v ČR

Hnutí Brontosaurus

- www.brontosaurus.cz
- vznik 1974
- posláním je práci pro přírodu a památky, zážitkem, hrou a přátelstvím vychovávat mladé lidi a děti k nekonzumnímu způsobu života, rozvíjet jejich osobnost a celkově vést společnost k jednání přátelskému životu na Zemi
- celostátní působnost

Nevládní neziskové organizace v ČR

Hnutí DUHA

- www.hnutiduha.cz
- vznik 1989
- činnost:
  - prosazuje ekologická řešení, která zajistí zdravé a čisté prostředí pro život každého z nás
  - navrhuje konkrétní opatření, jež sníží znečištění vzduchu a vody, pomohou omezit množství odpadu, chránit krajinu nebo zbavit potraviny toxických látek
  - jedná s úřady a politiky,
  - navrhuje zákony
  - kontroluje průmyslové firmy,
  - radí domácnostem
  - A další: zdělávání, výzkum, informování novinářů i spolupráci s obcemi
- celostátní působnost
- časopis Sedmá generace

Nevládní neziskové organizace v ČR

Greenpeace

- www.greenpeace.cz
- vznik 1971, v ČR 1992
- mezinárodní ekologická organizace
- cílem je chránit životní prostředí a nenásilnými prostředky upozorňovat na jeho poškozování.
- celostátní působnost

Nevládní neziskové organizace v ČR

Zelený kruh

- www.zelenykruh.cz
- vznik 1989
- asociace 27 významných ekologických nevládních organizací působících v České republice
- celostátní působnost

Nevládní neziskové organizace v ČR

Econnect

- www.ecn.cz
- vznik 1991
- posláním je prostřednictvím informačních a komunikačních technologií podporovat a posilovat činnost a spolupráci nevládních neziskových organizací, občanských iniciativ a osobností, které usilují o dosažení udržitelného rozvoje, respektování lidských práv a sociální spravedlnost, o zachování a rozvíjení kulturních hodnot a o aktivní zapojení veřejnosti
- celostátní působnost

Nevládní neziskové organizace v ČR

Ekologický institut Veronica

- www.veronica.cz
- profesionální pracoviště Základní organizace Českého svazu ochránců přírody
- posláním je podpora šetrného vztahu k přírodě, krajině a jejím přírodním i kulturním hodnotám
- Celostátní působnost
- Časopis Veronica

Nevládní neziskové organizace v ČR Ostatní

- S regionální působností
  - Beskydčan, Lipka, Pražské matky,...
- Nadace
  - Nadace na ochranu zvířat, Nadace Via, Nadace Veronica,...
- Založené za konkrétním účelem
  - Braunův Betlém, SOS Spořilov, Zelené Roztyly,...